

Виокремлення зазначених підходів створює підґрунтя для обґрунтування змістових компонентів і структури процесу формування виконавсько-інтерпретаційних навичок учнів у межах фортепіанної діяльності. У концептуальних положеннях наукових досліджень наголошується, що реалізація освітнього процесу завжди спирається на загальні методологічні підходи, які визначають досягнення поставлених цілей і зумовлюють оптимальність вибору шляхів отримання запланованих результатів.

Список використаних джерел

1. Кашкадамова, Н. (2014). *Виконавська інтерпретація у фортепіанному мистецтві ХХ сторіччя*. ККІНПАТРИ ЛТД.
2. Падалка, Г. (2008). *Педагогіка мистецтва*. Богдан.
3. Рудницька, О. П. (2005). *Педагогіка: загальна і мистецька*. Навчальна книга – Богдан.
4. Черкасов, В. Ф. (2014). *Теорія і методика музичної освіти*. Богдан.
5. Шах, К., & Коваль, Л. (2021). Проблема вербалізації емоцій у науковому дискурсі. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 3 (41), 140 - 145. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-3-211>

Ірина Іванюк

кандидат педагогічних наук,
старший дослідник
відділу компаративістики
інформаційно - освітніх інновацій
Інституту цифровізації освіти
НАПН України
Київ, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО - ЦИФРОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ПРОСТІР СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ З БАТЬКАМИ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

У контексті стрімкого розвитку цифрових технологій, суспільство зазнає суттєвих трансформацій, що формує нові вимоги до організації освітнього процесу. Заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО) зазнають змін, зокрема щодо структури та функціонування їхнього інформаційно-

цифрового середовища (ІЦС). Ці трансформації охоплюють усі аспекти освітньої діяльності – від змісту й методів навчання до цифрових ресурсів, інструментів управління, форм комунікації та співпраці з усіма учасниками освітнього процесу: адміністрацією, педагогами, учнями та їхніми батьками. Для забезпечення відповідності цифрового середовища актуальним потребам учасників освітнього процесу важливим є впровадження системного моніторингу, що дозволяє виявляти очікування, вчасно реагувати на виклики та оптимізувати існуючі механізми підтримки цифрового освітнього середовища.

Метою статті є презентація та аналіз результатів дослідження опитування батьків як учасників освітнього процесу щодо використання інформаційно - цифрового середовища закладу загальної середньої освіти, де навчається їх дитина. Особливої актуальності здійснений аналіз набуває в умовах очного, дистанційного та змішаного формату роботи освітніх закладів під час війни.

Дизайном дослідження було обрано кількісне онлайн-опитування батьків здобувачів освіти 1 - 11 класів як учасників освітнього процесу. Для цього була створена анкета за допомогою аплікації Google Forms. Аналіз та інтерпретація даних проводились з використанням методів описової статистики. Збір емпіричних даних відбувався з 07.10.2024 р. по 18.10.2024 р. (Ivaniuk, Pinchuk, Semerikov, 2025).

Проведення дослідження мало на меті реалізацію таких завдань: здійснити апробацію діагностики ефективності використання ІЦС ЗЗСО батьками здобувачів освіти в умовах очного, дистанційного та змішаного формату роботи закладу освіти; визначити готовність батьків використовувати ІЦС закладу освіти, де навчається їх дитина; визначити потреби і виклики під час використання ІЦС ЗЗСО, з якими стикаються батьки; з'ясувати оцінку батьками навичок дитини щодо самостійного навчання під час дистанційної освіти; з'ясувати рівень матеріально-технічного забезпечення в родині дитини пристроєм для дистанційного навчання.

В опитуванні взяли участь 5224 респонденти. За гендерним розподілом з них 95,8 % – жінки і 4,2 % – чоловіки. Вікова категорія респондентів представлена таким чином: від 27 до 35 років – 22,7 %, від 35 до 45 років – 60 %, від 45 років і старше – 17,3 %. Географічне охоплення дослідження включає в себе 21 область України і місто Київ. Враховуючи воєнний стан країни і ситуацію з безпекою в різних областях України, було визначено за відповідями респондентів, що за форматом роботи заклади освіти організують освітній процес у такий спосіб: очний формат – 32,7 %, змішаний формат – 34,4 %, дистанційний

формат – 32,8 %. Наявність сертифікованого укриття та рівень безпекової ситуації впливає на організацію освітнього процесу – 67,2 % респондентів зазначили, що в ЗЗСО діти навчаються в одну зміну, а 32,8 % респондентів зазначили про навчання дітей у дві зміни.

Важливо було з'ясувати наскільки батьки, як учасники освітнього процесу, обізнані з тим, яку освітню платформу або інформаційно-комунікаційну систему використовує ЗЗСО для управління освітнім процесом та комунікації з батьками. Серед найбільш поширених платформ і систем респондентами були зазначені такі (наведемо перелік від більшої кількості відповідей до меншої): «Нові знання» (25 %), «Єдина школа» (14,3 %), «Human школа» (11,7 %), «Мій клас» (8,5 %), «Eddy» (1,6 %), «Моя школа» (0,9 %), «SMART школа» (0,1 %), «School Today» (0,1 %). З відповідей респондентів у категорії «Інше» визначено, що використовуються такі системи: «Навчання і технології» (2,16 %), «Google Classroom» (2 %), «Інтелект України» (0,3 %), «Ошкола» (0,1 %). З'ясовано, що 34,6 % респондентів не знають відповіді на це питання. У категорії «Інше» респонденти зазначили «Viber» – 0,5%, «Zoom» – 0,4 %, «НУШ» – 0,3 %, що означає, що ці респонденти також відносяться до категорії тих, хто не знає яку систему використовує заклад освіти для управління освітнім процесом та комунікації з батьками, бо не розуміють про що саме йде мова.

Зважаючи на те, що багато закладів освіти здійснюють навчання у дистанційному та змішаному форматі, важливо було дослідити наскільки батьки обізнані тим, які інформаційно - комунікаційні сервіси використовує для цього заклад освіти. Респондентами були зазначені два найбільш поширених сервіси: «Zoom» – 59,5 % та «Google classroom» – 43,2 %. Серед інших були вказані «Office 365» – 1,4 %, «Skype» – 1,4 %, «Moodle» – 0,5 %, «Prosvita» – 0,5 %. У категорії «Інше» респонденти зазначили «Google meet» – 3,2 %, «Viber» – 0,4 %, «НІТ» – 0,25 %. З'ясовано, що 12,9 % респондентів не знають відповіді на це питання.

Важливо, що переважна більшість респондентів 80,4 % зазначили, що мають доступ до електронного журналу, що дозволяє припустити, що вони активно використовують цифрові інструменти та відстежують навчальні результати своїх дітей. Про те, що не мають доступу до електронного журналу відповіли 19,6 % респондентів.

Шкільні сайти дають змогу трансформувати та покращити освітній процес, бо є частиною інформаційно-цифрового середовища. Ефективний сайт ЗЗСО, окрім представлення закладу, надає ЗЗСО можливість відображати впровадження інновацій, надає інформаційну підтримку учасникам освітнього процесу, служить одним з каналів

комунікації з батьками та громадськістю. На питання «Чи містить сайт Вашого закладу освіти актуальну та корисну для батьків інформацію?» переважна більшість респондентів (69,6 %) відповіли «так», майже чверть респондентів (24,8 %) відповіли «частково». При цьому негативну відповідь дали 3,2 % респондентів, а 2,4 % респондентів зазначили, що сайт не працює.

Частиною інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти є канали комунікації батьків з вчителями. Відповіді респондентів свідчать про те, що батьки спілкуються з класним керівником своєї переважно через «Viber» – 93,7 %, ще 15,9 % респондентів використовують «Telegram». Значно менше – 4,3 % респондентів спілкуються через месенджер у «Facebook», використовують «WhatsApp» 1,2 % респондентів, «Instagram» – 1,1 % респондентів, «Tik-Tok» – 0,5%, «Signal» – 0,2 %. У категорії «Інше» респонденти зазначили такі відповіді: «телефон» – 1,7 %, «Viber» – 0,5 %, «очне спілкування» – 0,2 %, «Zoom» – 0,1 %.

Варто зазначити, що переважна більшість батьків високо оцінюють наявність належних навичок дитини для самостійного використання цифрових ресурсів під час дистанційного навчання – про це свідчить відповідь 71,2 % респондентів. Четверть респондентів – 25,8% вважають, що дитина лише частково володіє такими навичками і лише 3% респондентів заявили про відсутність у дитини таких навичок.

На питання «Наскільки самостійно навчається Ваша дитина під час дистанційної та змішаної форми навчання?» відповіді респондентів розподілились таким чином (наведемо відповіді від більшого до меншого значення): самостійно, але батьки контролюють процес – 51,7 %; самостійно – 31,6 %; вчиться тільки з підтримкою батьків – 10,7 %; займається з репетиторами додатково – 6 %.

З метою з'ясування рівня матеріально-технічного забезпечення в родині дитини пристроєм для навчання у дистанційній та змішаній формі було задано питання «Чи має Ваша дитина доступ до пристрою (комп'ютера, планшета, смартфона) для навчання вдома?». Відповіді респондентів розподілились таким чином: «Так» – 88 %, «Частково (пристрій доступний не завжди)» – 8,5%, «Ні» – 3,5 %.

Аналіз відкритих відповідей респондентів на питання що можна покращити в інформаційно-цифровому середовищі закладу освіти, дозволив визначити вісім категорій: матеріально-технічне забезпечення, електронний щоденник та освітні платформи, комунікація та взаємодія учасників освітнього процесу, вдосконалення освітнього процесу, інформаційна безпека, сайти та соціальні мережі, формат навчання, зміст навчання.

Найбільше пропозицій висловлено респондентами щодо *оновлення матеріально - технічного забезпечення* (85 згадувань): оновлення засобів навчання та обладнання загального і навчального призначення, зокрема, комп'ютери, інтерактивні дошки, планшети (40), генератори та безперебійне живлення (15); забезпечення доступу до безкоштовного та стабільного інтернету для вчителів і учнів (30).

Батьків турбує *вдосконалення освітнього процесу* (70 згадувань), вони хотіли б мати в доступі більше онлайн - уроків і відеоінструкцій (25), проведення додаткових уроків для учнів, які потребують допомоги (25), застосування індивідуального підходу до дітей (20).

Щодо *змінення формату навчання* (60 згадувань), то респонденти висловились за навчання дітей в очному (40) і змішаному (20) форматі.

Комунікація та взаємодія між учасниками освітнього процесу (50 згадувань) потребує покращення на таких рівнях: зворотний зв'язок від вчителів (20), комунікація між батьками, учнями та адміністрацією закладу освіти (15), регулярні опитування серед батьків щодо покращення освітнього процесу (15).

Під час використання *електронного щоденника та освітніх платформ* (45 згадувань), батьки висловили побажання щодо вчасного внесення інформації та оновлення оцінок і домашнього завдання в електронному щоденнику (20), та покращення його функціональності (10), а також впровадження в закладі освіти єдиної платформи для організації освітнього процесу і проведення навчання щодо використання платформи для вчителів, учнів і батьків (15).

У *процесі навчання* (30 згадувань) батьки хочуть бачити більшого використання інтерактивних методів навчання (15) і використання цифрових засобів навчання (15).

Щодо наповнення *сайтів і соціальних мереж* (20 згадувань) пропонується регулярно оновлювати інформацію про освітній процес, додати корисні матеріали, наприклад, електронні підручники, рекомендації психолога, розклад занять (10), використовувати соціальні мережі для швидкого інформування про події та новини закладу освіти (10).

Питання *інформаційної безпеки* (10 згадувань) підіймається батьками щодо захисту персональних даних (5) і впровадження політики кібербезпеки в закладі освіти (5). Батьки наголосили на важливості навчати учнів і вчителів базовим принципам безпеки в інтернеті.

Результати дослідження дозволяють зробити такі висновки. Батьки з готовністю використовують інформаційно - цифрове середовище

закладу освіти, в якому навчається їхня дитина. Більшість з них (64 %) знають і користуються освітніми платформами або інформаційно - комунікаційними системами ЗЗСО, але 36 % респондентів не знають про них і на це треба звернути увагу адміністрації ЗЗСО, щоб донести таку інформацію до батьків. Можна також припустити, що не всі ЗЗСО обрали та користуються такими сервісами, тоді з цим питанням мають працювати місцеві органи управління освітою. Батьки мають стабільний зв'язок як з класним керівником, так і з вчителями інших предметів переважно через «Viber» (93,7 %) та «Telegram» (15,9 %).

Переважає більшість батьків 71,2 % високо оцінюють наявність належних навичок дитини для самостійного використання цифрових ресурсів під час дистанційного навчання, на що вплинув досвід навчання під час пандемії і повномасштабної війни. При цьому 88 % респондентів забезпечили дитину пристроєм для дистанційного навчання, а 51 % респондентів заявили, що контролюють процес навчання дитини, що свідчить про надання відповідної підтримки дитині та залученість до освітнього процесу.

На думку більшості батьків, критично важливими аспектами удосконалення інформаційно - цифрового середовища закладу загальної середньої освіти є матеріально - технічне забезпечення, доступ до інтернету, комунікація та своєчасний і якісний зворотний зв'язок між усіма учасниками освітнього процесу.

Проведення регулярного опитування серед батьків для моніторингу ефективності інформаційно - комунікаційного середовища закладу загальної середньої освіти є важливим для того, щоб оцінити якість комунікації між учасниками освітнього процесу, ідентифікувати проблемні зони, підвищити рівень довіри та залучення, врахувати потреби учасників освітнього процесу, підтримувати ефективність освітнього процесу, впроваджувати інновації, що вплине на підвищення загальної якості освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Ivaniuk, I., Pinchuk, O., Semerikov, S., & Institute for Digitalisation of Education of the NAES of Ukraine. (2025). Survey on the Effectiveness of Information-Digital Environment in General Secondary Education from Parents' Perspective (1.0.0) [Data set]. *Zenodo*. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15231534>